

DET KONGELIGE BARNE-
OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENT

Statsråden

Stortingets president
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

18/421-2

5. februar 2018

Spørsmål til skriftlig besvarelse - Spørsmål nr 820

Jeg viser til brev av 30. januar med spørsmål nr. 820 fra til skriftlig besvarelse fra stortingsrepresentant Freddy André Øvstegård:

Deler barne- og likestillingsministeren forskernes bekymringer for hvilke negative konsekvenser bruken av Kvellomalen kan få for det enkelte barn og deres familie, at den kan svekke barnevernets arbeid for individuell tilpasset oppfølging (skreddersøm), og hvordan vil i tilfelle barne- og likestillingsministeren følge opp denne bekymringen?

I likhet med representant Øvstegård er jeg opptatt av at barn og familier i barnevernet skal få tilpasset hjelp. Jeg vil understreke at barnevernet må ha en systematisk tilnærming i sine undersøkelser, som et grunnlag for å fatte gode beslutninger om hva som er godt tilpasset hjelp. Krevende vurderinger kan ikke alene bli overlatt til den enkelte saksbehandlers personlige forutsetninger. Kartleggingsverktøy og utredningsmaler skal være et hjelpemiddel for at skjønnsutøvelsen skal bli best mulig. Bruken av faglige verktøy, som Kvellomalen, må derfor kombineres med klokskap og faglighet. I barnevernet er dette av særlig stor betydning siden skjønnsstemaene ofte er omfattende og komplekse, med vurderinger som kan føre til vidtrekkende og inngripende beslutninger for dem det gjelder.

Barnevernets undersøkelser er kritisert

Barnevernstjenesten er blant annet kritisert for at for mange undersøkelser henlegges i tilfeller der situasjonen er alvorlig, at arbeidet med undersøkelsene er for usystematisk og ikke godt nok dokumentert, og for at barn ikke medvirker i tilstrekkelig grad. Det gir en risiko for at barn og familier ikke får riktig hjelp, eller at barn i alvorlig risiko ikke får hjelp eller får for

dårlig tilpasset hjelp. Evalueringer, tilsyn og utredninger viser at det er behov for økt kompetanse og mer systematisk tilnærming i barnevernets utredninger.¹

Dagens bruk av kartleggingsverktøy/maler

Bruken av Kvellomalen i norsk barnevern har skjedd på kommunenes eget initiativ og er den mest utbredte malen i bruk; 58 % av barneverntjenestene benytter Kvellomalen, mens 36 % benytter egenutviklede maler. Utbredelsen av ulike maler og verktøy peker på et behov i barnevernet for mer faglig strukturert støtte til ulike arbeidsprosesser. Hele 85% av barnevernslederne er positive til undersøkelsesmaler og mener dette bidrar til bedre saksbehandling og beslutningsgrunnlag.² Det er imidlertid et mangfold av maler i bruk, hvorav noen er godt dokumenterte, andre ikke. Også den praktiske bruken og erfaringene med ulike maler varierer. Det er for eksempel en svakhet at Kvellomalen mangler en fast struktur for opplæring, vedlikehold og oppfølging av bruken i praksis.³

Nytt kvalitetssystem

Arbeidet på nasjonalt nivå med å styrke kvaliteten i barnevernets utredninger gjennom utvikling av faglige verktøy og maler er godt i gang. Dette er en del av regjeringens kvalitets- og kompetanseløft for det kommunale barnevernet.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet arbeider nå systematisk og kunnskapsbasert med å utvikle et nasjonalt rammeverk for undersøkelsesarbeid og beslutningstaking. Tilsvarende rammeverk finnes i andre land, bl.a. Sverige og Danmark. Arbeidet ser hen til utviklingen i våre naboland, men tar samtidig høyde for norsk barnevernpraksis, slik at kvalitetssystemet tilpasses norske forhold. Arbeidet gjøres i tett samarbeid med praktikere, barn og unge, fagfolk og forskere. I forbindelse med utviklingen av kvalitetssystemet har direktoratet blant annet bestilt mer kunnskap om hvordan Kvellomalen benyttes i kommunene. Sammen med kunnskap vi allerede har, vil dette være nyttig i det pågående utviklingsarbeidet. Det innhentes også kunnskap og erfaring om hva som kreves av opplæring for å legge til rette for hensiktsmessig bruk av kvalitetssystemet.

Et kvalitetssystem vil aldri kunne erstatte barnevernsarbeiderens faglige skjønnsutøvelse, og vil aldri kunne erstatte barns medvirkning eller annet relasjonsarbeid i barnevernet. Et kvalitetssystem skal være til hjelp når barnevernsarbeideren utfører sitt arbeid, slik at arbeidet blir mer systematisk lagt opp. Dette er nødvendig for å sikre god faglig bredde, god skjønnsutøvelse og god involvering og brukermedvirkning i arbeidet.

Som ledd i regjeringens kompetansesatsing i barnevernet, ble det i fjor høst startet et omfattende program for tjenesteopplæring. Viktige elementer er vurderinger og beslutninger i undersøkelsesarbeidet, i arbeidet med hjelpetiltak og i samarbeidet med barn og foreldre. Så

¹ Se blant annet NOU 2017: 12: *Svikt og svik – Gjennomgang av saker hvor barn har vært utsatt for vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt*, Statens helsetilsyn (2012): *Oppsummering av landsomfattende tilsyn med kommunalt barnevern 2011 – undersøkelse og evaluering*, Rapport 2/2012, og Deloitte (2012): *Barnevernet i små kommuner – status og utfordringer*, Oslo: rapport av Deloitte og KS FoU

² Vis m.fl. (2015): *Statusrapport om barnevernets undersøkelsesarbeid*

³ Lauritzen m. fl. (2017): *Evaluering av Kvellomalen*

langt har 40 kommuner deltatt i programmet, og alle kommuner vil få mulighet til å delta i løpet av de neste årene. Regjeringens kompetansestrategi for barnevernet inneholder også flere tiltak for å styrke den faglige skjønnsutøvelsen i utredninger. For å styrke ansattes faglige trygghet i krevende saker, blir det fra høsten av startet opp tre nye videreutdanninger, i henholdsvis "Vurderinger av barnets beste", "Relasjonskompetanse og samarbeid med barn og foreldre" og "Juss i barnevernfaglig arbeid".⁴

Med hilsen

Linda Hofstad Helleland

⁴ Barne- og likestillingsdepartementet (2017): *Kompetansestrategi for det kommunale barnevernet 2018-2024*